

Lag

om ändring av lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism (444/2017) 1 kap. 3 § 2 mom.,

ändras 1 kap. 2 § 1 mom. 11 punkten, 4 § 1 mom. 10 punkten underpunkt e, det inledande stycket i 11 punkten och 11 punkten underpunkt i samt 19 punkten, rubriken för 2 kap. och 2 kap. 2 § 4 mom. samt rubriken för 3 §, 3 kap. 2 § 1 mom. 3 punkten, 3 § 2 mom. 2 punkten, 3 § 5 mom., 4 § 3 mom., 8 § 1 mom., 10 § 1 mom. samt 13 § 3 och 4 mom., 4 kap. 1 § 1 mom., 7 kap. 1 § 4 mom., 8 kap. 1 § 1 mom. 4 punkten och 3 mom., 3 § 1 mom. 4 punkten, 4 § 2 mom. samt det inledande stycket i 9 kap. 1 § 1 mom. och 9 kap. 1 § 1 mom. 2 punkten och 5 §,

av dem det inledande stycket i 1 kap. 4 § 1 mom. 11 punkten och 3 kap. 3 § 2 mom. 2 punkten sådana de lyder i lag 573/2019, 1 kap. 4 § 1 mom. 19 punkten och 3 kap. 8 § 1 mom. sådana de lyder i lag 376/2021, 3 kap. 13 § 3 mom. sådant det lyder delvis ändrat i lag 573/2019, 4 kap. 1 § 1 mom. och det inledande stycket i 9 kap. 1 § 1 mom. och 9 kap. 1 § 1 mom. 2 punkten sådana de lyder i lag 406/2018, samt

fogas till 1 kap. 4 § 1 mom., sådant det lyder delvis ändrat i lagarna 1089/2017, 573/2019, 284/2021, 376/2021, 600/2021 och 187/2023, en ny 20 punkt, till 3 kap. en ny 16 §, till 7 kap. 1 §, sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 573/2019 och 187/2023, ett nytt 6 mom., till 3 § ett nytt 2 mom., varvid de nuvarande 2—5 mom. blir 3—6 mom., till 8 kap. 1 § 1 mom., sådant det lyder delvis ändrat i lag 573/2019, en ny 9 c-punkt och till 3 § 1 mom., sådant det lyder delvis ändrat i lag 573/2019, en ny 9 c-punkt, till 8 kap. en ny 5 a § samt till 9 kap. en ny 3 b § som följer:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

2 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på

11) revisorer enligt revisionslagen (1141/2015) när de utför uppgifter enligt 1 kap. 1 § 1 mom. i den lagen eller 1 § 1 och 3 mom. i lagen om revision inom den offentliga förvaltningen och ekonomin (1142/2015) eller annars utövar verksamhet i den egenskap som avses i 1 kap. 1 § 4 mom. i revisionslagen,

4 §

Definitioner

RP 236/2021 rd
RP 323/2022 rd
EkUB 45/2022 rd
RSv 311/2022 rd

I denna lag avses med

10) *tillhandahållare av företags tjänster* en sammanslutning eller näringsidkare som affärsmässigt tillhandahåller tredje parter någon av följande tjänster:

e) skötande av förvaltarregistrering, när den som sköter registreringen har införts i aktieägarförteckningen för ett annat bolag än ett sådant vars värdepapper är föremål för handel på en reglerad marknad enligt 1 kap. 2 § i lagen om handel med finansiella instrument (1070/2017),

11) *person i politiskt utsatt ställning* en fysisk person som har betydande offentliga uppdrag som

i) medlem av ett förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorgan i ett företag som är helt statsägt eller majoritetsägt av staten, eller i ett statligt affärsverk, utom i ett sådant bolag vars värdepapper är föremål för handel på en reglerad marknad enligt 1 kap. 2 § i lagen om handel med finansiella instrument, eller

19) *brevlådebänk* ett kreditinstitut eller finansiellt institut eller ett institut som bedriver motsvarande verksamhet som ett kreditinstitut eller ett finansiellt institut och som är registrerat i en jurisdiktion där det saknar ett fysiskt verksamhetsställe och en faktisk ledning och som inte hör till en kredit- eller finanskoncern eller motsvarande annan ekonomisk sammanslutning som är föremål för offentlig tillsyn,

20) *tvivelaktig transaktion* en för en kund ovanlig transaktion vars faktiska syfte eller mål den rapporteringsskyldiga inte har kunnat utreda, samt en kunds transaktion som efter utredning verkar ovanlig utan någon giltig grund.

2 kap.

Riskbedömningar och riskhanteringsmetoder

2 §

Övervakarspecifik riskbedömning

Den behöriga tillsynsmyndigheten och advokatföreningen ska offentliggöra ett sammandrag av riskbedömningen. Riskbedömningen ska trots sekretessbestämmelserna på begäran lämnas ut till centralen för utredning av penningtvätt utan obefogat dröjsmål, om den behövs för skötseln av de uppgifter som anges i 2 § 1 mom. i lagen om centralen för utredning av penningtvätt (445/2017).

3 §

Den rapporteringsskyldigas riskbedömning och riskhanteringsmetoder

3 kap.

Kundkontroll

2 §

Kundidentifiering och kontroll av kundens identitet

De rapporteringsskyldiga får inte ha anonyma konton eller anonyma kundförhållanden eller konton eller kundförhållanden under fingerade namn, med de undantag som föreskrivs i denna paragraf. De rapporteringsskyldiga ska identifiera sina kunder och kontrollera deras identitet vid etablering av ett fast kundförhållande. Dessutom ska den rapporteringsskyldiga identifiera sina kunder och kontrollera identiteten, om

3) det är fråga om en tvivelaktig transaktion, eller

3 §

Uppgifter om kundkontroll och bevarande av uppgifterna

Av kundkontrolluppgifterna ska följande bevaras:

2) representanters namn, födelsetid och personbeteckning; i fråga om allmänna intressebevakare bevaras dock i stället för intressebevakarens namn, födelsetid och personbeteckning serviceproducentens identifieringsuppgifter, intressebevakarens titel samt, om serviceproducenten har fler än en allmän intressebevakare, intressebevakarens ordningsnummer,

Uppgifter för kundkontroll och andra personuppgifter som inhämtats endast för att förhindra och avslöja penningtvätt och finansiering av terrorism får inte behandlas för ändamål som strider mot dessa syften.

4 §

Inhämtande av uppgifter om kunder samt fortlöpande uppföljning och utredningsskyldighet

De rapporteringsskyldiga ska särskilt fästa vikt vid transaktioner som till sin struktur eller storlek eller i förhållande till den rapporteringsskyldigas storlek eller driftställe är ovanliga. Samma förfarande ska tillämpas om transaktionerna inte har något uppenbart ekonomiskt syfte eller inte är förenliga med den rapporteringsskyldigas erfarenheter av eller uppgifter om kunden. Vid behov ska ursprunget till medlen i en transaktion utredas.

8 §

Förenklade åtgärder för kundkontroll

De rapporteringsskyldiga får vid tillämpningen av 2—4 och 6 § iakttä förenklade åtgärder för kundkontroll, om de utifrån en riskbedömning bedömer att ett kundförhållande är förenat eller en enskild transaktion är förenad med låg risk för penningtvätt och finansiering av terrorism. De rapporteringsskyldiga ska dock följa kundförhållandet på det sätt som anges i 4 § 2 mom. för att upptäcka ovanliga eller tvivelaktiga transaktioner. De rapporteringsskyldiga får inte tillämpa förenklade åtgärder för kundkontroll om de upptäcker ovanliga eller tvivelaktiga transaktioner.

10 §

Skärpta åtgärder för kundkontroll

De rapporteringsskyldiga ska tillämpa ett skärpt förfarande för kundkontroll

- 1) i de fall som avses i 11—13 och 13 a §,
 - 2) om den rapporteringsskyldiga utifrån en riskbedömning bedömer att fallet är förenat med en högre risk för penningtvätt och finansiering av terrorism än vanligt, eller
 - 3) om kunden eller transaktionen har beröringspunkter med en stat vars system för förhindrande och utredning av penningtvätt och av finansiering av terrorism enligt Europeiska kommissionens bedömning utgör en avsevärd risk för Europeiska unionens inre marknad eller inte uppfyller de internationella förpliktelserna.
-

13 §

Skärpta åtgärder för kundkontroll i fråga om personer i politiskt utsatt ställning

Om en kund eller kundens verkliga förmånstagare är en person i politiskt utsatt ställning eller en sådan persons familjemedlem eller känd som medarbetare till en sådan person, ska

- 1) den rapporteringsskyldigas högre ledning godkänna att ett kundförhållande inleds med en sådan person,

- 2) den rapporteringsskyldiga vidta lämpliga åtgärder för att få reda på ursprunget till den förmögenhet och de medel som hör till kundförhållandet eller transaktionen, och

- 3) den rapporteringsskyldiga ordna skärpt och fortlöpande övervakning av kundförhållandet.

När en person inte längre har ett betydande offentligt uppdrag ska den rapporteringsskyldiga under minst 12 månader beakta den fortlöpande risk som hänför sig till personen i fråga och tillämpa lämpliga åtgärder utifrån en riskbaserad bedömning tills personen inte längre anses vara förenad med någon för personer i politiskt utsatt ställning typisk risk.

16 §

Kundkontroll i anslutning till iakttagandet av sanktionsbestämmelser och frysningsbeslut

Den rapporteringsskyldiga ska som en del av de i detta kapitel föreskrivna åtgärder som anknyter till kundkontroll ha effektiva verksamhetsprinciper, förfaranden och intern kontroll för att säkerställa att den rapporteringsskyldiga iakttar de förpliktelser som följer av

- 1) bestämmelser i förordningar som antagits med stöd av artikel 215 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt och bestämmelser i statsrådsförordningar som avses i 1 § och 2 a § 1 mom. i lagen om uppfyllande av vissa förpliktelser som grundar sig på Finlands medlemskap i Förenta Nationerna och Europeiska unionen (659/1967), nedan *sanktionsbestämmelser*, och

- 2) beslut som meddelats med stöd av 2 b § i den lag som nämns i 1 punkten och beslut som meddelats med stöd av lagen om frysning av tillgångar i syfte att bekämpa terrorism (325/2013), nedan *frysningsbeslut*.

4 kap.

Rapporteringsskyldighet, tystnadsplikt och avbrytande av transaktioner

1 §

Skyldighet att rapportera tvivelaktiga transaktioner

Efter att ha fullgjort utredningsskyldigheten enligt 3 kap. 4 § 3 mom. ska en rapporteringsskyldig utan dröjsmål till centralen för utredning av penningtvätt enligt lagen om centralen för utredning av penningtvätt rapportera tvivelaktiga transaktioner. Tvivelaktiga transaktioner ska rapporteras oavsett om en kundrelation har etablerats eller avböjts eller en transaktion har utförts, avbrutits eller avböjts.

7 kap.

Tillsyn

1 §

Tillsynsmyndigheterna och anmälan till centralen för utredning av penningtvätt

Tillsynsmyndigheterna, Energimyndigheten, advokatföreningen, en börs enligt lagen om handel med finansiella instrument och centralinstitutet för den sammanslutning som avses i lagen om en sammanslutning av inlåningsbanker ska underrätta centralen för utredning av penningtvätt om de utifrån omständigheter som kommer fram i samband med tillsynen eller annars när de sköter sina uppgifter observerar en tvivelaktig transaktion.

Bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar tillämpas på den som i advokatföreningen utför tillsynsuppdrag enligt 2 mom. och inspektioner enligt 7 kap. 3 §, när han eller hon sköter dessa uppgifter. Bestämmelser om skadeståndsansvar finns i skadeståndslagen (412/1974).

3 §

Inspektionsrätt

För tillsynen över efterlevnaden av denna lag och bestämmelser som utfärdats med stöd av den har tillsynsmyndigheten och advokatföreningen rätt att utföra inspektioner också med hjälp av distansförbindelse genom ett informationssäkert förfarande eller på en av tillsynsmyndigheten eller advokatföreningen anvisad annan plats än utrymmen som används för boende av permanent natur. Syn- och hörselkontakt vid inspektioner som utförs med hjälp av distansförbindelse får endast riktas mot fysiska personer som företräder den rapporteringsskyldiga som är föremål för inspektionen eller mot de system hos den rapporteringsskyldiga som tillsynsmyndigheten eller advokatföreningen måste få tillgång till för inspektionen. Den rapporteringsskyldiga ska på begäran av tillsynsmyndigheten eller advokatföreningen lämna de handlingar och andra upptagningar som gäller den rapporteringsskyldigas verksamhet och förvaltning för granskning i den omfattning som behövs för att fullgöra tillsynsuppdraget enligt denna lag eller bestämmelser eller föreskrifter som utfärdats med stöd av den.

8 kap.

Administrativa påföljder

1 §

Ordningsavgift

Tillsynsmyndigheten ska påföra rapporteringsskyldiga tillsynsobjekt enligt 7 kap. 1 § 1 mom. en ordningsavgift, med undantag för näringsidkare och sammanslutningar som avses i 1 kap. 2 § 2 mom., om tillsynsobjekten uppsåtligen eller av oaktsamhet

4) försummar eller bryter mot skyldigheten enligt 3 kap. 4 § att inhämta uppgifter om kunder, fortlöpande följa kundförhållanden och utreda ovanliga kundtransaktioner,

9 c) försummar eller bryter mot skyldigheten enligt 3 kap. 16 § att med hjälp av effektiva verksamhetsprinciper, förfaranden och intern kontroll säkerställa att den rapporteringsskyldiga vid kundkontrollen iakttar sanktionsbestämmelser och frysningsbeslut,

Beloppet på ordningsavgiften ska basera sig på en samlad bedömning. Vid bedömningen ska hänsyn tas till förfarandets art, omfattning och varaktighet. För juridiska personer är ordningsavgiften minst 1 000 och högst 100 000 euro. För fysiska personer är ordningsavgiften minst 500 och högst 10 000 euro.

3 §

Påföljdsavgift

Tillsynsmyndigheten ska påföra rapporteringsskyldiga tillsynsobjekt enligt 7 kap. 1 § 1 mom. en påföljdsavgift, med undantag för näringsidkare och sammanslutningar som avses i 1 kap. 2 § 2 mom., om de uppsåtligen eller av oaktsamhet allvarligt, upprepade gånger eller systematiskt

4) försummar eller bryter mot skyldigheten enligt 3 kap. 4 § att inhämta uppgifter om kunder, fortlöpande följa kundförhållanden och utreda ovanliga transaktioner,

9 c) försummar eller bryter mot skyldigheten enligt 3 kap. 16 § att med hjälp av effektiva verksamhetsprinciper, förfaranden och intern kontroll säkerställa att den rapporteringsskyldiga vid kundkontrollen iakttar sanktionsbestämmelser och frysningsbeslut,

4 §

Storleken på påföljdsavgiften för kreditinstitut och finansiella institut

En påföljdsavgift som Finansinspektionen påför får högst uppgå till antingen tio procent av kreditinstitutets eller det finansiella institutets omsättning under året innan påföljdsavgiften påfördes eller fem miljoner euro, beroende på vilket belopp som är störst. Om kreditinstitutet eller det finansiella institutet hör till en koncern, avses med omsättning den omsättning under året innan påföljdsavgiften påfördes som framgår av koncernbokslutet för koncernens yttersta moderföretag. Om bokslutet ännu inte är klart när påföljdsavgiften bestäms ska avgiften bestämmas utifrån omsättningen enligt bokslutet för det föregående året. Om kreditinstitutet eller det finansiella institutet nyligen har inlett sin verksamhet och något bokslut inte finns att tillgå, ska omsättningen uppskattas utifrån någon annan tillgänglig utredning.

5 a §

Administrativa påföljder i samband med företagsarrangemang

Ordningsavgift, offentlig varning eller påföljdsavgift får påföras också en sådan näringsidkare som till följd av ett företagsförvärv eller något annat företagsarrangemang har övertagit den näringsverksamhet inom vilken försummelsen eller överträdelsen skett.

9 kap.

Särskilda bestämmelser

1 §

Utbildning och skydd för anställda samt anvisningar

Genom att se till att de anställda får utbildning ska en rapporteringsskyldig säkerställa att denna lag och de bestämmelser och föreskrifter som utfärdats med stöd av den iakttas. Den rapporteringsskyldiga ska utse en person i sin ledning som vid den ansvarar för kontrollen över att denna lag och de bestämmelser och föreskrifter som utfärdats med stöd av den iakttas. Den rapporteringsskyldiga ska också utse en person som ansvarar för att kraven uppfylls, om det är motiverat med tanke på den rapporteringsskyldigas storlek och art. Om den rapporteringsskyldiga hör till en koncern eller en annan finansiell sammanslutning ska den dessutom iakttä koncernens eller sammanslutningens interna förfaranden och anvisningar för att säkerställa att denna lag och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den iakttas. Dessa interna förfaranden i en koncern eller en annan finansiell sammanslutning ska omfatta minst

2) bestämmelser på koncernnivå som gäller koncerninternt informationsutbyte om kunder, konton och transaktioner för att övervaka och kontrollera att regleringen iakttas i syfte att förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism samt uppgifter om och en bedömning av ovanliga transaktioner eller andra åtgärder,

3 b §

Lämnande av uppgifter till Europeiska bankmyndigheten

Finansinspektionen och Regionförvaltningsverket i Södra Finland ska lämna Europeiska bankmyndigheten all information den behöver för att sköta sina uppgifter enligt penningtvättsdirektivet.

5 §

Vissa myndigheters allmänna omsorgsplikt

Tullen, Gränsbevakningsväsendet, Skatteförvaltningen, Utsökningsverket, Brottpåföljdsmyndigheten och konkursombudsmannen ska i sin verksamhet se till att uppmärksamhet riktas på förhindrande och avslöjande av penningtvätt och av finansiering av terrorism och på att

tvivelaktiga transaktioner som uppdagas i samband med att de sköter sina uppgifter anmäls till centralen för utredning av penningtvätt.

I fråga om Tullens- och Gränsbevakningväsendets uppgifter i egenskap av förundersökningsmyndigheter föreskrivs särskilt.

Denna lag träder i kraft den 31 mars 2023. Lagens 1 kap. 4 § 1 mom. 11 punkten underpunkt i samt 3 kap. 3 § 2 mom. 2 punkten och 13 § träder dock i kraft först den 1 mars 2024.

På en gärning eller underlåtelse som har skett före ikraftträdandet av denna lag tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

Helsingfors den 23 mars 2023

Republikens President

Sauli Niinistö

Finansminister Annika Saarikko